

Εκθέσεις Βιωσιμότητας και ο ρόλος του ESG Officer

Ομάδα Έργου

Κωνσταντίνος Καρατσώλης, Δικηγόρος, Υπ. Διδάκτωρ
Ελευθερία Βολάκη, Δικηγόρος ΜΔΕ Δίκαιο Περιβάλλοντος, ESG Officer
Ιωάννα Βασιλοπούλου, Δικηγόρος, ΜΔΕ Δίκαιο Περιβάλλοντος

Γενικά για τα ESG Κριτήρια

E

Environment

Περιβάλλον

S

Society

Κοινωνία

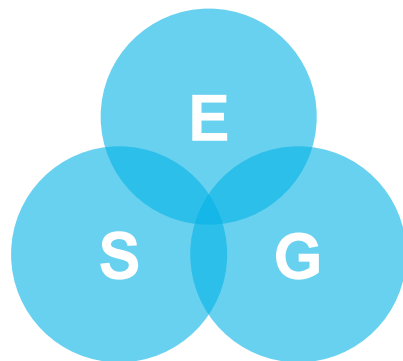

G

Governance

Εταιρική Διακυβέρνηση

Κριτήρια

Παράμετροι, βάσει των οποίων καταγράφεται η “συμπεριφορά” μιας εταιρίας σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης.

- Πώς η εταιρία δρα ως διαχειριστής του φυσικού περιβάλλοντος;
- Πώς η εταιρία δρα στις σχέσεις που αναπτύσσονται κατά την λειτουργία της;
- Με ποιόν τρόπο λειτουργεί η εταιρία; (εστιάζοντας κυρίως στην ηγεσία της)

Λόγοι που οδήγησαν στην καθιέρωση των ESG κριτηρίων

Κλιματική
αλλαγή

Κοινωνικές
ανισότητες

Ανάγκη για
διαφανείς
εταιρικές
διαδικασίες

Ευαισθητοποίηση
και ανάγκη για
ανάληψη δράσης
από όλους

Ειδικότερα οι τομείς των ESG κριτηρίων

Περιβάλλον

- Σεβασμός στο περιβάλλον
- Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής
- Εκλύσεις CO2 – Απανθρακοποίηση
- Μόλυνση αέρα/νερού
- Ενεργειακή αποδοτικότητα
- Διαχείριση αποβλήτων
- Διατήρηση βιοποικιλότητας
- Εξοικονόμηση και ανακύκλωση πόρων

Κοινωνία

- Σχέσεις της με τους εργαζόμενους, τους προμηθευτές, τους πελάτες
- Σχέσεις με τοπική κοινότητα
- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Εργασιακά δικαιώματα
- Συνθήκες εργασίας
- Δικαιώματα των ζώων
- Ίσες ευκαιρίες
- Υγεία και ασφάλεια εργαζομένων
- Φιλανθρωπία

Εταιρική διακυβέρνηση

- Ποικιλομορφία και δομή
- Διαδικασία λήψης αποφάσεων
- Εσωτερικοί έλεγχοι
- Αμοιβές εκτελεστικών στελεχών
- Δικαιώματα μετόχων
- Επιχειρηματική ηθική
- Διαφάνεια
- Φορολογική στρατηγική
- Αντιμετώπιση συγκρούσεων συμφερόντων

Οφέλη από την εφαρμογή των ESG

- Οι επενδυτές χρησιμοποιούν τις πληροφορίες ESG προκειμένου να εκτιμήσουν πόσο ανθεκτική και έτοιμη είναι μια εταιρεία να διαχειριστεί τις αλλαγές στο περιβάλλον που δραστηριοποιείται.
- Τα δεδομένα ESG, σε συνδυασμό με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία, επιτρέπουν στους επενδυτές να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της κάθε εταιρείας, να κατανοήσουν την ανταγωνιστική της θέση και την αποτελεσματικότητα με την οποία μπορεί να αξιοποιεί νέες ευκαιρίες.
- Πέραν της μείωσης φαινομένων ασύμμετρης πληροφόρησης, η δημοσιοποίηση και η αποτελεσματική διαχείριση των θεμάτων ESG μπορούν να αποφέρουν σημαντικά οφέλη για τις εταιρείες.

Οφέλη για τις ίδιες τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τα ESG κριτήρια

- Ευκολότερη πρόσβαση των επιχειρήσεων σε χρηματοοικονομικά κεφάλαια
- Αναγνώριση και αποτελεσματική αντιμετώπιση κινδύνων
- Βελτίωση φήμης των επιχειρήσεων
- Μείωση των ad hoc αιτημάτων παροχής πληροφοριών
- Συμμόρφωση με κανονιστικό πλαίσιο
- Ενίσχυση της εταιρικής επίδοσης

Που απευθύνονται οι πληροφορίες βιωσιμότητας;

Σε επενδυτές

συμπεριλαμβανομένων και των διαχειριστών περιουσιακών στοιχείων:

- κατανοούν καλύτερα τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που θέτουν τα ζητήματα βιωσιμότητας για τις επενδύσεις τους - Διασφάλιση προστασίας τους
- κατανοούν τις επιπτώσεις των επενδύσεων τους στους ανθρώπους και το περιβάλλον

Σε παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών

συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ, οι οποίοι επιθυμούν μεγαλύτερη λογοδοσία των επιχειρήσεων αναφορικά με τις επιπτώσεις τους στους ανθρώπους και το περιβάλλον - Δυνατός ο έλεγχος των επιχειρήσεων

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ & ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Κανονιστικό & ρυθμιστικό πλαίσιο σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ - Μη δεσμευτικό, στη βάση κατευθυντηρίων αρχών

- **2015 Ατζέντα:** Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης 2030 παρέχουν ένα παγκόσμιο σχέδιο για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, όπως η φτώχεια, η ανισότητα και η κλιματική αλλαγή, με στόχο τη δημιουργία ενός πιο περιεκτικού, δίκαιου και βιώσιμου κόσμου μέχρι το 2030.
- **Κατευθυντήριες Αρχές του ΟΗΕ για τις Επιχειρήσεις και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα:** παρέχουν ένα παγκόσμιο πλαίσιο για τις επιχειρήσεις να προλαμβάνουν και να αντιμετωπίζουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δίνοντας έμφαση στη δέουσα επιμέλεια και την υπευθυνότητα στις λειτουργίες και τις αλυσίδες εφοδιασμού τους.
- **Το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ:** μια εθελοντική πρωτοβουλία που ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις παγκοσμίως να υιοθετήσουν βιώσιμες και κοινωνικά υπεύθυνες πολιτικές, εστιάζοντας στα ανθρώπινα δικαιώματα, τα εργασιακά δικαιώματα, την προστασία του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση της διαφθοράς.
- **ΟΟΣΑ:** Οι Κατευθυντήριες Γραμμές του ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) για τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις παρέχουν συστάσεις για υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά σε τομείς όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα εργασιακά δικαιώματα, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα και η καταπολέμηση της δωροδοκίας.
- **ILO:** Ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας θέτει διεθνή πρότυπα εργασίας, προωθώντας δίκαιες εργασιακές πρακτικές, συνθήκες αξιοπρεπούς απασχόλησης και κοινωνική δικαιοσύνη μέσω, κυρίως, συστάσεων.
- **GRI:** Η Πρωτοβουλία Παγκόσμιας Αναφοράς (GRI) παρέχει ένα ευρέως αναγνωρισμένο πλαίσιο για τον απολογισμό των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων των οργανισμών, βοηθώντας τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν τη διαφάνεια και την υπευθυνότητα στις πρακτικές τους για τη βιωσιμότητα.

Κανονιστικό & ρυθμιστικό πλαίσιο σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – Δεσμευτικότητα για όλα τα κράτη – μέλη της ΕΕ – Ευρωπαϊκή Ταξινόμια

- **EU Taxonomy - Ευρωπαϊκή Ταξινόμια – Κανονισμός 2020/852/ΕΕ:** σύστημα ταξινόμησης που καθορίζει κριτήρια για οικονομικές δραστηριότητες ευθυγραμμισμένες με την πορεία της ΕΕ για **καθαρό μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών μέχρι το 2050** και τους **ευρύτερους περιβαλλοντικούς στόχους της ΕΕ** για:
 - Μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής
 - Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
 - Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδατικών και των θαλάσσιων πόρων
 - Μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία
 - Πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης
 - Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων
- **Στο πεδίο εφαρμογής της εμπίπτουν:**
 - Μεγάλες εταιρείες δημοσίου συμφέροντος με περισσότερα από 500 άτομα προσωπικό
 - Η ΕΕ και τα κράτη-μέλη όταν ορίζουν δημόσια μέτρα, πρότυπα ή ετικέτες για πράσινα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή πράσινα ομόλογα.
 - Συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές που προσφέρουν χρηματοπιστωτικά προϊόντα στην ΕΕ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – Δεσμευτικότητα για όλα τα κράτη – μέλη της ΕΕ – Συμπλήρωση της Ταξινόμιας

- **Κανονισμός 2021/2139:** α) θεσπίζει τεχνικά κριτήρια ελέγχου για τη συμβολή στον μετριασμό ή στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και για τη μη επέλευση περιβαλλοντικής βλάβης από οικονομικές δραστηριότητες β) καθορίζει το περιεχόμενο, τη μεθοδολογία και την παρουσίαση των βασικών δεικτών απόδοσης (KPIs) που οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να γνωστοποιούν βάσει του άρθρου 8 της Ταξινόμιας.
- **Κανονισμός 2021/2178:** τεχνικά κριτήρια ελέγχου απαιτήσεων για τα ορυκτά αέρια (fossil gases) και δραστηριότητες σχετικές με την πυρηνική ενέργεια
- **Κανονισμός 2023/2486:** τεχνικά κριτήρια ελέγχου για την αξιολόγηση στη βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων, στην κυκλική οικονομία, στην πρόληψη και στον έλεγχο της ρύπανσης ή στην προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

Κανονιστικό & ρυθμιστικό πλαίσιο σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – Δεσμευτικότητα για όλα τα κράτη – μέλη της ΕΕ – CSRD [1]

- **Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) - Οδηγία Αναφοράς Εταιρικής Βιωσιμότητας 2022/2464/ΕΕ** - υποχρεωτική υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας
- Οι μεγάλες επιχειρήσεις, και οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, εκτός από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, περιλαμβάνουν στην έκθεση διαχείρισης τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την κατανόηση των επιπτώσεων της επιχείρησης σε θέματα βιωσιμότητας, καθώς και τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα θέματα βιωσιμότητας επηρεάζουν την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της επιχείρησης.

Πεδίο εφαρμογής:

- **2025:** οι μεγάλες επιχειρήσεις της ΕΕ και οι μητρικές εταιρείες μεγάλων ομίλων με κριτήρια: i) Περιουσιακά στοιχεία άνω των 20 εκατ. ευρώ, ii) Καθαρός κύκλος εργασιών άνω των 40 εκατ. ευρώ, iii) 250 εργαζόμενοι κατά μέσο όρο.
- **2026:** οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις της ΕΕ (ΜμΕ) που είναι εισηγμένες σε οργανωμένες αγορές και έχουν: i) Περιουσιακά στοιχεία άνω των 4 εκατ. ευρώ, ii) Καθαρό κύκλο εργασιών άνω των 8 εκατ. ευρώ.
- **2028:** οι μητρικές εταιρείες εκτός ΕΕ με μεγάλη θυγατρική στην ΕΕ ή υποκατάστημα στην ΕΕ, εφόσον έχουν: i) Καθαρό κύκλο εργασιών άνω των 150 εκατ. ευρώ στην ΕΕ για τα δύο τελευταία οικονομικά έτη, ii) Τουλάχιστον μία θυγατρική ή υποκατάστημα στην ΕΕ με τζίρο άνω των 40 εκατ. ευρώ.

Οι εκθέσεις βιωσιμότητας απαιτείται να ακολουθούν τα [Ευρωπαϊκά Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας \(European Sustainability Reporting Standards - ESRS\) - Κανονισμός 2023/2772 /EFRAG](#).

Κανονιστικό & ρυθμιστικό πλαίσιο σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – Δεσμευτικότητα για όλα τα κράτη – μέλη της ΕΕ – CSRD [2]

- **Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) - Οδηγία Αναφοράς Εταιρικής Βιωσιμότητας 2022/2464/ΕΕ** - υποχρεωτική υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας

Περιεχόμενο εκθέσεων βιωσιμότητας:

- **Επιχειρηματικό Μοντέλο & Στρατηγική:** Ανθεκτικότητα σε κινδύνους βιωσιμότητας, σχετικές ευκαιρίες, σχέδια μετάβασης προς βιώσιμη οικονομία και συμμόρφωση με τη Συμφωνία του Παρισιού.
- **Στόχοι Βιωσιμότητας:** Χρονικά καθορισμένοι στόχοι, μείωση εκπομπών κατά 55% έως το 2030, κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, πρόοδος και επιστημονική τεκμηρίωση για περιβαλλοντικούς στόχους.
- **Ρόλος Διοίκησης:** Συμμετοχή και δεξιότητες των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων σε θέματα βιωσιμότητας.
- **Πολιτικές Βιωσιμότητας** της επιχείρησης.
- **Κίνητρα Βιωσιμότητας** για τα διοικητικά και εποπτικά όργανα.
- **Δέουσα Επιμέλεια:** Διαδικασίες εντοπισμού και αντιμετώπισης αρνητικών επιπτώσεων στην αλυσίδα αξίας και προμήθειας.
- **Κίνδυνοι & Εξαρτήσεις:** Κύριοι κίνδυνοι και εξαρτήσεις της επιχείρησης από θέματα βιωσιμότητας, καθώς και στρατηγικές διαχείρισης.
- **Δείκτες** σχετικοί με τις παραπάνω γνωστοποιήσεις.

Κανονιστικό & ρυθμιστικό πλαίσιο σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – Δεσμευτικότητα για όλα τα κράτη – μέλη της ΕΕ – CSRD

- **Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) - Οδηγία 2024/1760/ΕΕ για τη Δέουσα Επιμέλεια για την Εταιρική Βιωσιμότητα:**

Εταιρείες με παρουσία στην ΕΕ: **υποχρέωση δέουσας επιμέλειας** για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τον μετριασμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Οι υποχρεώσεις αυτές αφορούν:

- Τις λειτουργίες των εταιρειών & τις αλυσίδες δραστηριοτήτων τους (παραγωγή, διανομή, μεταφορά)
- Τις δραστηριότητες των θυγατρικών τους
- Τις επιχειρηματικές δραστηριότητες άμεσων και έμμεσων εταίρων (εργολάβοι, προμηθευτές, υπεργολάβοι)

Απαιτούμενες ενέργειες:

- Ενσωμάτωση της δέουσας επιμέλειας στις πολιτικές και στα συστήματα διαχείρισης κινδύνων.
- Προσδιορισμός, αξιολόγηση και ιεράρχηση πραγματικών ή δυνητικών δυσμενών επιπτώσεων.
- Πρόληψη, μετριασμός, τερματισμός και επανόρθωση των δυσμενών επιπτώσεων.
- Συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω διαβουλεύσεων.
- Καθιέρωση μηχανισμού καταγγελιών για εργαζόμενους και ενδιαφερόμενα μέρη.
- Παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων (τουλάχιστον ετήσια αξιολόγηση).
- Δημοσιοποίηση πληροφοριών σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - Δεσμευτικότητα για όλα τα κράτη – μέλη της ΕΕ – Διάφορα κείμενα [1]

- **Οδηγία 2013/34/ΕΕ** σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών: κοινές απαιτήσεις για τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση στην ΕΕ.
- **Κανονισμός 2016/1011/ΕΕ** σχετικά με τους δείκτες που χρησιμοποιούνται ως αναφορά σε χρηματοπιστωτικά μέσα και χρηματοπιστωτικές συμβάσεις ή για τη μέτρηση της απόδοσης επενδυτικών κεφαλαίων (**Κανονισμός Benchmark**): δύο νέες ταξινομήσεις σημείων αναφοράς για την ακρίβεια των δεικτών χαμηλών εκπομπών άνθρακα: (i) δείκτες για την κλιματική μετάβαση της ΕΕ και (ii) δείκτες ευθυγραμμισμένους με τη Συμφωνία του Παρισιού.
- **Κανονισμός 2019/2088/ΕΕ** για τη γνωστοποίηση βιώσιμων οικονομικών (**SFDR**): υποχρεώσεις γνωστοποίησης ESG για τους διαχειριστές περιουσιακών στοιχείων και άλλους συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές.
- **Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος (Κανονισμός 2021/1119/ΕΕ)**: θεσπίζει τον στόχο που ορίζεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (2019) για την οικονομία και την κοινωνία της Ευρώπης να καταστεί κλιματικά ουδέτερη έως το 2050.
- **Οδηγία 2022/2381 (Women on Board Directive)**: αποσκοπεί στη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε διευθυντικές θέσεις εισηγμένων εταιρειών και προβλέπει μέτρα για την προώθηση της ισότητας στα Διοικητικά Συμβούλια

Κανονιστικό & ρυθμιστικό πλαίσιο σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - Δεσμευτικότητα για όλα τα κράτη – μέλη της ΕΕ – Διάφορα κείμενα [2]

- **Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2631:** εθελοντικό πρότυπο για την έκδοση ευρωπαϊκών πράσινων ομολόγων (EuGBS). Περιλαμβάνει απαιτήσεις σχετικά με την κατανομή των εσόδων σύμφωνα με την Ταξινόμια, διαφάνεια στις πληροφορίες πριν και μετά την έκδοση & εξωτερική αξιολόγηση από εγκεκριμένους φορείς.
- **Κανονισμός 2023/2859:** θεσπίζει το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Σημείο Πρόσβασης (ESAP), μια κεντρική πλατφόρμα που παρέχει πρόσβαση σε υποχρεωτικές και εθελοντικές γνωστοποιήσεις σχετικά με χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, κεφαλαιαγορές και βιωσιμότητα.
- **Κανονισμός για την Αποκατάσταση της Φύσης (2024/1991):** θέτει στόχους αποκατάστασης για οικοσυστήματα όπως δάση, γεωργικές εκτάσεις, θαλάσσιες περιοχές και αστικά περιβάλλοντα. Τα κράτη μέλη θα καταρτίσουν εθνικά σχέδια αποκατάστασης, προσαρμοσμένα στις εθνικές τους ανάγκες, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- **Σχέδιο Οδηγίας για τους Πράσινους Ισχυρισμούς (Green Claims Directive):** στοχεύει στην καταπολέμηση του greenwashing και social washing (παραπλανητικές πρακτικές από επιχειρήσεις που προσπαθούν να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι είναι πιο φιλικές προς το περιβάλλον ή πιο κοινωνικά υπεύθυνες από ό,τι είναι στην πραγματικότητα), θεσπίζοντας αυστηρούς κανόνες για την τεκμηρίωση και επικοινωνία τέτοιων ισχυρισμών από τις επιχειρήσεις.
- **Omnibus 1 & 2:** οι νέες προτάσεις (δεν έχουν ψηφιστεί) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον Κανονισμό Omnibus ESG - μείωση των απαιτήσεων στην υποβολή εκθέσεων εταιρικής βιωσιμότητας, βάσει της CSRD - EU Taxonomy - CSDDD.

Κανονιστικό & ρυθμιστικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο [1]

N. 4936/2022 (ΦΕΚ Α'105) Εθνικός Κλιματικός Νόμος

- Σκοπός του είναι η **επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050**, με ενδιάμεσους στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 και το 2040.
- Αφορά επιχειρήσεις όπως ανώνυμες εταιρείες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ασφαλιστικές εταιρείες, εταιρείες ενέργειας, επιχειρήσεις καταστημάτων λιανεμπορίου που απασχολούν πάνω από 500 εργαζόμενους.
- Απαιτεί από τις επιχειρήσεις **να υποβάλλουν ετήσια έκθεση για το ανθρακικό τους αποτύπωμα, να δημοσιεύουν τις εκθέσεις σε δημόσια προσβάσιμη βάση δεδομένων και να υπολογίζουν τις άμεσες και έμμεσες εκπομπές σύμφωνα με διεθνή πρότυπα** (π.χ. GHG Protocol, ISO 14064-1).

Οι εκπομπές κατηγοριοποιούνται σε τρία πεδία

Πεδίο 1:

Άμεσες εκπομπές (από την καύση καυσίμων και άλλες διαδικασίες υπό τον έλεγχο της εταιρείας, π.χ. κατασκευή ή επεξεργασία υλικών και χημικών ουσιών),

Πεδίο 2:

Έμμεσες εκπομπές (από την χρήση αγορασμένης ενέργειας),

Πεδίο 3:

Άλλες έμμεσες εκπομπές εκτός του άμεσου ελέγχου της εταιρείας (όπως ταξίδια εργαζομένων, μεταφορά προϊόντων και διάθεση απορριμμάτων).

Κανονιστικό & ρυθμιστικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο [2]

- **N. 4706/2020 (ΦΕΚ 136/A/17.7.2020) «Εταιρική διακυβέρνηση ανωνύμων εταιρειών, σύγχρονη αγορά κεφαλαίου (...)**» - Άρθρο 17: Οι ανώνυμες εταιρίες με μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο υιοθετούν και εφαρμόζουν κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης, ο οποίος έχει καταρτισθεί από φορέα εγνωσμένου κύρους.
- **N. 4864/2021 (ΦΕΚ 237/A/2.12.2021) για Στρατηγικές Επενδύσεις - παρ. 4 άρθρου 7: εφαρμογή σχεδίου αρχών βιώσιμης ανάπτυξης στη βάση των κριτηρίων ESG και η κατάρτιση Ετήσιου Απολογισμού Βιωσιμότητας (“sustainability reporting”) σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα**
- **N. 4548/2018 (ΦΕΚ 104/A/13.6.2018) «Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιριών»** - άρθρο 154: η ενοποιημένη έκθεση διαχείρισης περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο για βιωσιμότητα, στόχους μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, προόδους προς αυτούς τους στόχους και τα σχέδια για τη μετάβαση σε μια βιώσιμη οικονομία.
- **N. 4972/2022 (ΦΕΚ 181/A/23.9.2022) «Εταιρική διακυβέρνηση των Ανωνύμων Εταιρειών του Δημοσίου και των λοιπών θυγατρικών της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας κτλ.»** -άρθρο 5 παρ. 2: μεταξύ της εταιρίας και του Δημοσίου συνάπτεται Δήλωση Ειδικών Υποχρεώσεων, η οποία περιλαμβάνει την εταιρική πολιτική ESG | άρθρο 14: οι ανώνυμες εταιρίες του Δημοσίου καταρτίζουν Κανονισμό Λειτουργίας, στον οποίο καθορίζεται και η εταιρική πολιτική ESG.
- **N. 4892/2022 (ΦΕΚ 28/A/22.2.2022) «Εκσυγχρονισμός του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες επείγουσες διατάξεις»** - άρθρο 14: στον Κανονισμό Λειτουργίας της Εταιρίας Ακινήτων e-ΕΦΚΑ καθορίζεται και η εταιρική πολιτική ESG.

Κανονιστικό & ρυθμιστικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο [3]

N. 5164/2024 (ΦΕΚ Α'202) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2022/2464 (CSRD) με αντικείμενο την υποβολή Εκθέσεων Βιωσιμότητας από τις εταιρείες

- **Εκθέσεις Βιωσιμότητας:** αποτύπωση και καταγραφή πληροφοριών των επιχειρήσεων:

A ως προς το πώς αντιμετωπίζουν τα θέματα βιωσιμότητας στη δραστηριότητά τους, θέματα δηλαδή που άπτονται των περιβαλλοντικών («E») και κοινωνικών («S») θεμάτων, όπως και των θεμάτων εταιρικής διακυβέρνησης («G») και

B ως προς τον τρόπο με τον οποίο τα θέματα βιωσιμότητας επηρεάζουν την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της επιχείρησης (άρθρο 3, περ. ιζ, ιστ).

- **Πεδίο εφαρμογής:** μεγάλες επιχειρήσεις και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που αποτελούν οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος, εξαιρουμένων των πολύ μικρών. Για τον διαχωρισμό, το άρθρο 3 ορίζει ότι πρόκειται για τις αντίστοιχες οντότητες του ν. 4308/2014 περί των ελληνικών λογιστικών προτύπων.
- **Περιεχόμενο:** με σαφήνεια και ευκρίνεια οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την κατανόηση των συνεπειών της επιχείρησης επί θεμάτων βιωσιμότητας και οι πληροφορίες που προσδιορίζουν τον αντίκτυπο των θεμάτων αυτών στην επιχείρηση (αρχή της διπλής ουσιαστικότητας)
- Η υποχρέωση θα ισχύει σταδιακά από **1η Ιανουαρίου 2024** και έπειτα, αναλόγως της κατάταξης των εταιριών.

Χρόνος έναρξης υποχρεώσεων δημοσιότητας

- **Για τα οικονομικά έτη που αρχίζουν από 01/01/2024:** Οι μεγάλες επιχειρήσεις ή μητρικές επιχειρήσεις μεγάλου ομίλου που είναι οντότητες δημοσίου συμφέροντος και υπερβαίνουν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους, τον μέσο αριθμό των πεντακοσίων (500) εργαζομένων κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους.
- **Για τα οικονομικά έτη που αρχίζουν από 01/01/2025:** Οι μεγάλες επιχειρήσεις ή μητρικές επιχειρήσεις μεγάλου ομίλου που πληρούν δύο από τα εξής κριτήρια: α) σύνολο ενεργητικού: 25.000.000€, β) καθαρό ύψος κύκλου εργασιών: 50.000.000€ και γ) μέσος όρος εργαζομένων: 250 άτομα.
- **Για τα οικονομικά έτη που αρχίζουν από 01/01/2026:** Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και υπό προϋποθέσεις μικρά και μη πολύπλοκα ιδρύματα και ασφαλιστικές επιχειρήσεις.
- **Για τα οικονομικά έτη που αρχίζουν από 01/01/2028:** Επιχειρήσεις τρίτων χωρών, οι οποίες – βάσει του νέου άρθρου 154B του ν. 4548/2018 – έχουν υποχρέωση υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας. Πρόκειται για θυγατρικές επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα και η τελική μητρική επιχείρηση διέπεται από το δίκαιο τρίτης χώρας, καθώς και υποκαταστήματα επιχειρήσεων που διέπονται από το δίκαιο τρίτης χώρας, τα οποία είτε δεν ανήκουν σε όμιλο ή κατέχονται τελικά από επιχείρηση που διέπεται από το δίκαιο τρίτης χώρας.

Χρόνος έναρξης υποχρεώσεων δημοσιότητας

- **Έλεγχος και διασφάλιση της αξιοπιστίας των Εκθέσεων Βιωσιμότητας:** ορκωτοί ελεγκτές λογιστές, ελεγκτικές εταιρείες και ανεξάρτητοι πάροχοι υπηρεσιών διασφάλισης.
 - Ως ανεξάρτητοι πάροχοι υπηρεσιών διασφάλισης χαρακτηρίζονται οι διαπιστευμένοι οργανισμοί αξιολόγησης της συμμόρφωσης (άρθρο 3), οι οποίοι εποπτεύονται από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης και υπόκεινται στις ρυθμίσεις του Ν. 4449/2017, ιδίως στην απαίτηση συνεχούς εκπαίδευσης
 - Ειδικώς για τις εισηγμένες επιχειρήσεις με κινητές αξίες εισηγμένες προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά, προβλέπεται ότι η εποπτεία των Εκθέσεων Βιωσιμότητας ανατίθεται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.
 - Τα αποτελέσματα της διασφάλισης της υποβολής των Εκθέσεων Βιωσιμότητας από τον ελεγκτή παρουσιάζονται **σε Έκθεση Διασφάλισης**. Η εν λόγω έκθεση συντάσσεται εγγράφως σύμφωνα με τις απαιτήσεις των προτύπων διασφάλισης που θεσπίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ESG Ratings Regulation/ 3005 - 2024).
- **Κυρώσεις** από τη μη ορθή εφαρμογή των διατάξεων περί Εκθέσεων Βιωσιμότητας σε μέλη Δ.Σ. και ελεγκτές (χρηματική ποινή, ποινή φυλάκισης).

Αναφορές των κριτηρίων ESG - Ελλάδα

Χρηματιστήριο Αθηνών

ATHEXGROUP
Athens Exchange Group

Στο Νέο Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης γίνεται ρητή αναφορά στον «**Οδηγό Δημοσιοποίησης Πληροφοριών ESG 2024**» του Χρηματιστηρίου Αθηνών.

Ο Οδηγός του Χρηματιστηρίου Αθηνών παρουσιάζει εθελοντικές κατευθυντήριες γραμμές και πρακτικές οδηγίες σχετικά με τον εντοπισμό των παραγόντων ESG που πρέπει μια εταιρεία να γνωστοποιήσει και τους δείκτες που θα πρέπει να χρησιμοποιούν οι εταιρείες για τη δημοσιοποίηση των εν λόγω πληροφοριών.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.

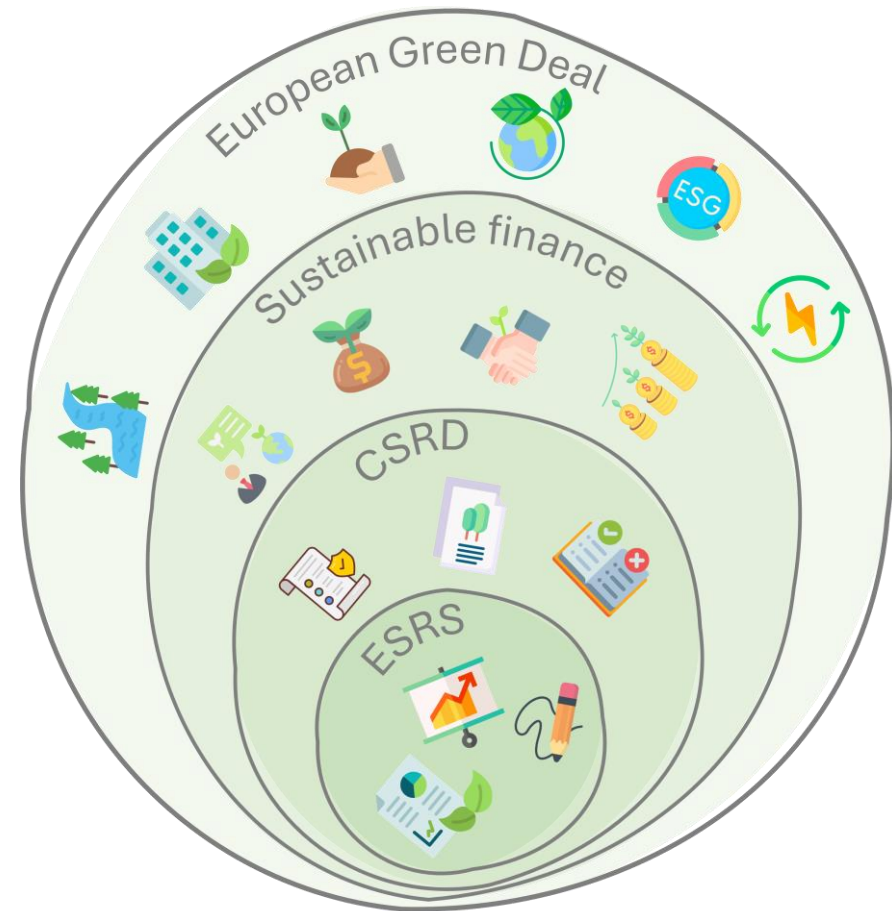

Διατραπεζικά Πρότυπα ερωτηματολόγια αξιολόγησης και εφαρμογής κριτηρίων ESG

- παρουσίαση – απόδειξη της βιώσιμης ή μη λειτουργίας μιας εταιρείας
- αξιολόγηση κινδύνων (low risk, medium risk, high risk)
- score

Βασικοί Άξονες – Αρχές της Οδηγίας CSRD για τη σύνταξη εκθέσεων βιωσιμότητας.

Αποτελούν κεντρικό πυλώνα για την επιτυχημένη εφαρμογή της οδηγίας και απαιτούν από τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν νέες διαδικασίες και να προσαρμοστούν σε υψηλότερα πρότυπα διαφάνειας και λογοδοσίας.

1. Ανάλυση Διπλής Ουσιαστικότητας (Double Materiality)

Ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της CSRD είναι η Αρχή της “διπλής σημαντικότητας”.

Οι επιχειρήσεις πρέπει να αναφέρουν όχι μόνο τον τρόπο με τον οποίο τα **θέματα βιωσιμότητας** επηρεάζουν:

- τις οικονομικές τους επιδόσεις (χρηματοοικονομική ουσιαστικότητα/ financial materiality), και
 - πώς οι ίδιες επηρεάζουν το περιβάλλον, την κοινωνία και τους ανθρώπους (ουσιαστικότητα των επιπτώσεων / impact materiality).
- ▶ Εξασφαλίζει μια ολοκληρωμένη εικόνα του αποτυπώματος βιωσιμότητας μιας επιχείρησης. Περιλαμβάνει τη συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη, την ανάλυση εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων, και την αξιολόγηση της ουσιαστικότητας των διαφόρων θεμάτων ESG

1. Ανάλυση Διπλής Ουσιαστικότητας (Double Materiality)

Η αξιολόγηση της σημαντικότητας αποτελεί την αφετηρία για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας στο πλαίσιο των ESRS

- Η διενέργεια αξιολόγησης της **σημαντικότητας** είναι απαραίτητη προκειμένου η επιχείρηση να εντοπίσει τις σημαντικές επιπτώσεις, τους κινδύνους και τις ευκαιρίες προς αναφορά.
- Ένα θέμα θεωρείται **ουσιώδες** για μια εταιρεία:

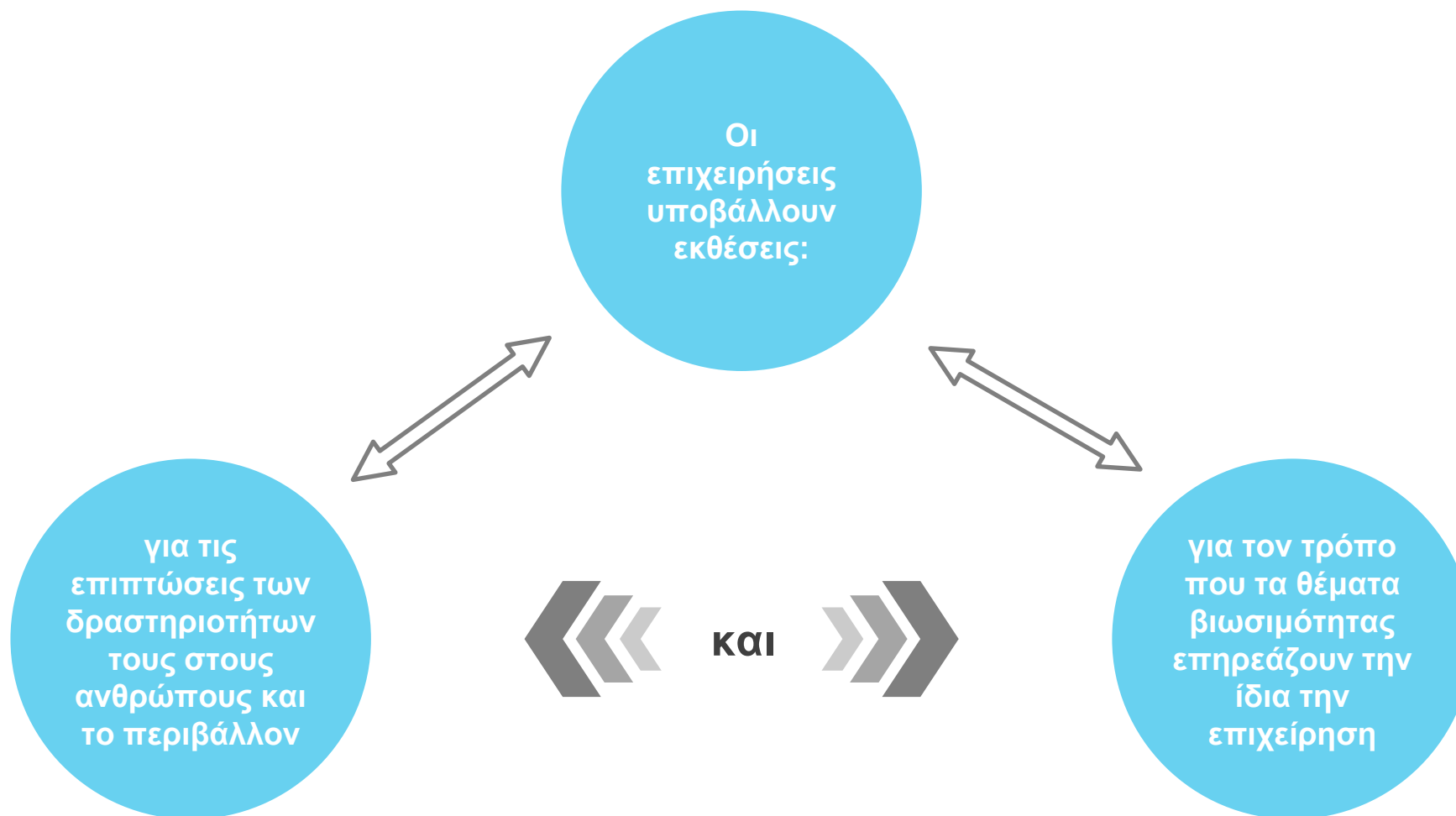
A εάν η επίδραση είναι σημαντική και από πλευράς οικονομικής ουσιαστικότητας (αν αναμένεται ότι θα προκαλέσει σημαντικές χρηματοοικονομικές συνέπειες στην επιχείρηση) και

B από πλευράς ουσιαστικότητας επιπτώσεων **στον άνθρωπο, στην κοινωνία ή στο περιβάλλον**

- Καλείται ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων μερών να αξιολογήσουν ποιοτικά και ποσοτικά τους κινδύνους και τις ευκαιρίες μιας επιχείρησης στα θέματα ESG, αναγνωρίζοντας ποιά θέματα είναι ουσιώδη για αυτές, ώστε να τα συμπεριλάβουν στην εταιρική Αναφορά Βιωσιμότητάς τους.
- Είναι σημαντικό κάθε προσέγγιση να εξετάζεται αυτοτελώς
- Αν η επιχείρηση παραλείψει τις πληροφορίες που προβλέπονται από ένα σημείο δεδομένων το οποίο απορρέει από άλλη νομοθεσία της ΕΕ, δηλώνει ρητά ότι οι εν λόγω πληροφορίες είναι «μη σημαντικές».

1. Ανάλυση Διπλής Ουσιαστικότητας (Double Materiality)

2. Ενσωμάτωση Πληροφοριών από την Αλυσίδα Αξίας – Stakeholder engagement

Η επόμενη πρόκληση που εισάγει η CSRD είναι ότι απαιτεί από τις επιχειρήσεις να ενσωματώνουν συγκεκριμένα δεδομένα που αφορούν τη βιώσιμη ανάπτυξη όχι μόνο από τις ίδιες, αλλά και από τους προμηθευτές, συνεργάτες και άλλους κρίσιμους παράγοντες της αλυσίδας αξίας.

Θεωρία της διαμοιραζόμενης αξίας

Ως διαμοιραζόμενη αξία μπορούν να χαρακτηριστούν οι πολιτικές και πρακτικές που μπορούν να βελτιώσουν την αξία της επιχείρησης με ταυτόχρονη καλύτερευση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών που χαρακτηρίζουν την οικονομία στην οποία δραστηριοποιούνται

Θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών (Stakeholders) ή συμμετόχων

- Τα ενδιαφερόμενα μέρη αποτελούν το περιβάλλον (άμεσο και έμμεσο) το οποίο αλληλεπιδρά με την επιχείρηση και έχει ενδιαφέρον από τις δραστηριότητες της και επηρεάζονται από τον τρόπο που ασκείται η επιχειρηματική δραστηριότητα.
- Άμεσα ενδιαφερόμενοι σε μία επιχείρηση είναι οι μέτοχοι, οι εργαζόμενοι, οι δανειστές-πιστωτές, καταναλωτές, ενώ ως έμμεσα ενδιαφερόμενοι μπορούν να θεωρηθούν το Κράτος, η τοπική κοινωνία όπου δραστηριοποιείται η εταιρεία, μη κυβερνητικές οργανώσεις
- Διεθνής Συμφωνία Παρίσι για την κλιματική αλλαγή 2015: οι επιχειρήσεις και ευρύτερα αναγνωριζόμενες οντότητες διεθνώς ως «non-state actors», αναγνωρίζονται ως βασικοί συντελεστές («key players») στην επίτευξη της παγκόσμιας πρόκλησης για την «από-ανθρακοποίηση»

3. Έλεγχος ποιοτικών παραμέτρων

ΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Κατά την κατάρτιση της οικείας δήλωσης βιωσιμότητας, η επιχείρηση εξασφαλίζει:

- A** τα θεμελιώδη ποιοτικά χαρακτηριστικά των πληροφοριών, δηλαδή τη συνάφεια και την πιστή απεικόνιση και
- B** τη βελτίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των πληροφοριών, δηλαδή της συγκρισιμότητας, της επαληθευσιμότητας και της κατανοητότητας.

«Επιπτώσεις, κίνδυνοι και ευκαιρίες»

Αντικατοπτρίζουν την προοπτική διπλής σημαντικότητας των ESRS

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

ο όρος «επιπτώσεις» αναφέρεται σε θετικές και αρνητικές επιπτώσεις που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και συνδέονται με τις δραστηριότητες της επιχείρησης, όπως εντοπίζονται μέσω αξιολόγησης της σημαντικότητας αντικτύπου. Αναφέρεται τόσο στις πραγματικές επιπτώσεις όσο και στις δυνητικές μελλοντικές επιπτώσεις.

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Ο όρος «κίνδυνοι και ευκαιρίες» αναφέρεται στους χρηματοοικονομικούς κινδύνους και ευκαιρίες της επιχείρησης που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απορρέουν από εξαρτήσεις από φυσικούς, ανθρώπινους και κοινωνικούς πόρους, όπως εντοπίζονται μέσω αξιολόγησης της χρηματοοικονομικής σημαντικότητας

4. Εναρμόνιση με κοινά πρότυπα (ESRS)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2023/2772 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

- Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2024 για τα οικονομικά έτη που αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου 2024 ή μεταγενέστερα
- Η CSRD εισάγει τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας (European Sustainability Reporting Standards – ESRS), διασφαλίζοντας ότι όλες οι επιχειρήσεις θα ακολουθούν ένα ενιαίο σύστημα αναφοράς. Σε αντίθεση με τη NFRD, η οποία παρείχε μεγαλύτερη ευελιξία, η CSRD καθιστά υποχρεωτική τη συμμόρφωση με συγκεκριμένα πρότυπα, ενισχύοντας τη συγκρισιμότητα των δεδομένων.
- Τα ESRS απαιτούν και διασφαλίζουν ότι οι εταιρείες θα παρέχουν **συνεκτικές και αξιόπιστες πληροφορίες** σχετικά με τις πρακτικές, τις επιπτώσεις και τις επιδόσεις τους σε σχέση με περιβαλλοντικά, κοινωνικά και θέματα διακυβέρνησης.
- Η προσέγγισή τους είναι η προβλεπτική διαχείριση των αρνητικών επιδράσεων και των κινδύνων και η ενδυνάμωση της ικανότητάς μας να διαχειριστούν τους κινδύνους. Μια επιχείρηση θα πρέπει να:

A αναφέρει ποιους κανόνες εφαρμόζει, και να εξηγεί πως τους εφαρμόζει στην περίπτωση της

B προσδιορίζει και αξιολογεί τον αρνητικό αντίκτυπο που έχει ή μπορεί να δημιουργηθεί από τις δραστηριότητές της

Γ να προβλέψει και να σταματήσει τη ζημιά. Ακόμη και αν δεν έχει καταφέρει να την προβλέψει θα πρέπει να βρει τον τρόπο για να την θεραπεύσει.

- Τα ESRS περιλαμβάνουν το σύνολο των **δεικτών (KPI's)** που θα πρέπει να δημοσιεύονται από τις εταιρίες στις εκθέσεις βιωσιμότητας, καθώς και οδηγίες για τον υπολογισμό και την παρουσίαση των δεικτών αυτών.

Βασικοί δείκτες Μέτρησης Απόδοσης & Βελτίωσης

5. Δέουσα Επιμέλεια

(!) Εφαρμογή του ΚΑΝΟΝΑ «**ΔΕΝ ΠΡΟΚΑΛΩ ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟ**» (DO NO HARM)

Για τη σύνταξη έκθεσης εταιρικής βιωσιμότητας η CSRD προβλέπει τη διεξαγωγή δέουσας επιμέλειας (due diligence) για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τον μετριασμό των κινδύνων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

Η δέουσα επιμέλεια είναι η διαδικασία με την οποία οι επιχειρήσεις

Εντοπίζουν | προλαμβάνουν | μετριάζουν | λαμβάνουν υπόψη

τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τις πραγματικές και δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στους ανθρώπους που συνδέονται με τις δραστηριότητές τους.

Σε αυτές περιλαμβάνονται οι αρνητικές επιπτώσεις που συνδέονται με τις δραστηριότητες της ίδιας της επιχείρησης και την ανάντη και κατόντη αξιακή αλυσίδα της, μεταξύ άλλων μέσω των προϊόντων ή των υπηρεσιών της, καθώς και μέσω των επιχειρηματικών της σχέσεων.

Η CSRD:

- απαιτεί από τις εταιρείες να ενσωματώνουν τη δέουσα επιμέλεια στις πολιτικές τους, να εντοπίζουν τους πραγματικούς ή δυνητικούς κινδύνους για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον, να προλαμβάνουν ή να μετριάζουν τις δυνητικές αρνητικές συνέπειες και να τερματίζουν ή να ελαχιστοποιούν τις πραγματικές επιπτώσεις.
- Οι εταιρείες υποχρεούνται επίσης να θεσπίζουν και να διατηρούν ενεργή συγκεκριμένη διαδικασία υποβολής καταγγελιών, να παρακολουθούν την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των μέτρων δέουσας επιμέλειας και να ανακοινώνουν δημοσίως τα σχετικά μέτρα που λαμβάνουν

5. Δέουσα Επιμέλεια

Πώς διενεργείται;

- Ενσωμάτωση πρακτικών δέουσας επιμέλειας στη λειτουργία και τη στρατηγική της εταιρίας
- Συμπερίληψη των ενδιαφερομένων μερών στην αναγνώριση των επιδράσεων της εταιρίας
- Αναγνώριση και διαχείριση αρνητικών επιδράσεων στην κοινωνία και το περιβάλλον
- Λήψη Μέτρων για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιδράσεων
- Παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων

6. Μέσο - μακροπρόθεσμοι Στόχοι

- Η περίοδος αναφοράς για τη δήλωση βιωσιμότητας της επιχείρησης είναι συνεπής με εκείνη των οικονομικών της καταστάσεων
- Κατά την κατάρτιση της οικείας δήλωσης βιωσιμότητας, η επιχείρηση υιοθετεί τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα στη λήξη της περιόδου αναφοράς:

A

για τον **βραχυπρόθεσμο** ορίζοντα: την περίοδο που υιοθετεί η επιχείρηση ως περίοδο αναφοράς στις οικονομικές καταστάσεις της

Όταν η επιχείρηση υποβάλλει εκθέσεις σε ενοποιημένο επίπεδο, προχωρά στην αξιολόγηση των σημαντικών επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών για ολόκληρο τον ενοποιημένο όμιλο, ανεξάρτητα από τη νομική δομή του ομίλου.

B

για τον **μεσοπρόθεσμο** ορίζοντα: από το τέλος της βραχυπρόθεσμης περιόδου αναφοράς που ορίζεται στο στοιχείο α) έως και 5 έτη και

Σχεδιασμός ενοποιημένου προϋπολογισμού, σε συνάρτηση με μέσο και μακροπρόθεσμους στόχους EU TAXONOMY – άρθρο 8: οι μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις γνωστοποιούν τα ακόλουθα:

α) το ποσοστό του κύκλου εργασιών τους από προϊόντα ή υπηρεσίες που συνδέονται με οικονομικές δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται ως περιβαλλοντικά βιώσιμες βάσει των άρθρων 3 και 9, και

β) το ποσοστό των κεφαλαιουχικών δαπανών τους και η αναλογία των λειτουργικών δαπανών τους που σχετίζονται με περιουσιακά στοιχεία ή διαδικασίες που συνδέονται με οικονομικές δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται ως περιβαλλοντικά βιώσιμες βάσει των άρθρων 3 και 9.

Γ

για τον **μακροπρόθεσμο** ορίζοντα: περισσότερο από 5 έτη.

7. Διασφάλιση Μη Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών

Η CSRD επιβάλλει τον υποχρεωτικό έλεγχο των μη χρηματοοικονομικών αναφορών από ανεξάρτητους φορείς διασφάλισης, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία των δεδομένων. Αντίθετα, η NFRD δεν απαιτούσε εξωτερική διασφάλιση, κάτι που συχνά οδηγούσε σε μειωμένη εμπιστοσύνη στα δημοσιευμένα στοιχεία.

Μέχρι τώρα, πολλές επιχειρήσεις δημοσίευαν εκθέσεις βιωσιμότητας και εταιρικής κοινωνικής ευθύνης χωρίς να υπόκεινται σε εξωτερικούς ελέγχους ή διαδικασίες διασφάλισης.

Αυτή η απαίτηση ενισχύει τη διαφάνεια και την αξιοπιστία των πληροφοριών, καθιστώντας τις πιο υπεύθυνες απέναντι στους επενδυτές, τους καταναλωτές και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη.

N. 5164/2024: Οι ορκωτοί ελεγκτές λογιστές και οι ελεγκτικές εταιρείες διενεργούν τη διασφάλιση της υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας, σύμφωνα με τα πρότυπα διασφάλισης που θεσπίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 26α της Οδηγίας 2006/43/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μπορούν να καθορίζονται εθνικά πρότυπα, διαδικασίες ή απαιτήσεις διασφάλισης, εφόσον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει υιοθετήσει πρότυπο διασφάλισης που να καλύπτει το ίδιο αντικείμενο.

7. Διασφάλιση Μη Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών

Τα αποτελέσματα της διασφάλισης της υποβολής των Εκθέσεων Βιωσιμότητας από τον ελεγκτή παρουσιάζονται σε **Έκθεση Διασφάλισης**. Η εν λόγω έκθεση συντάσσεται εγγράφως σύμφωνα με τις απαιτήσεις των προτύπων διασφάλισης που θεσπίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και περιλαμβάνει:

- Προσδιορισμό της οντότητας της οποίας η Έκθεση Βιωσιμότητας αποτελεί αντικείμενο, της ετήσιας ή ενοποιημένης έκθεσης βιωσιμότητας, της περιόδου που καλύπτει και το πλαίσιο των εκθέσεων βιωσιμότητα που εφαρμόστηκε
- Περιγραφή του πεδίου εφαρμογής της διασφάλισης της υποβολής των Εκθέσεων Βιωσιμότητας
- Διατύπωση γνώμης επί της έκθεσης βιωσιμότητας

ESRS

Κατηγορίες προτύπων ESRS

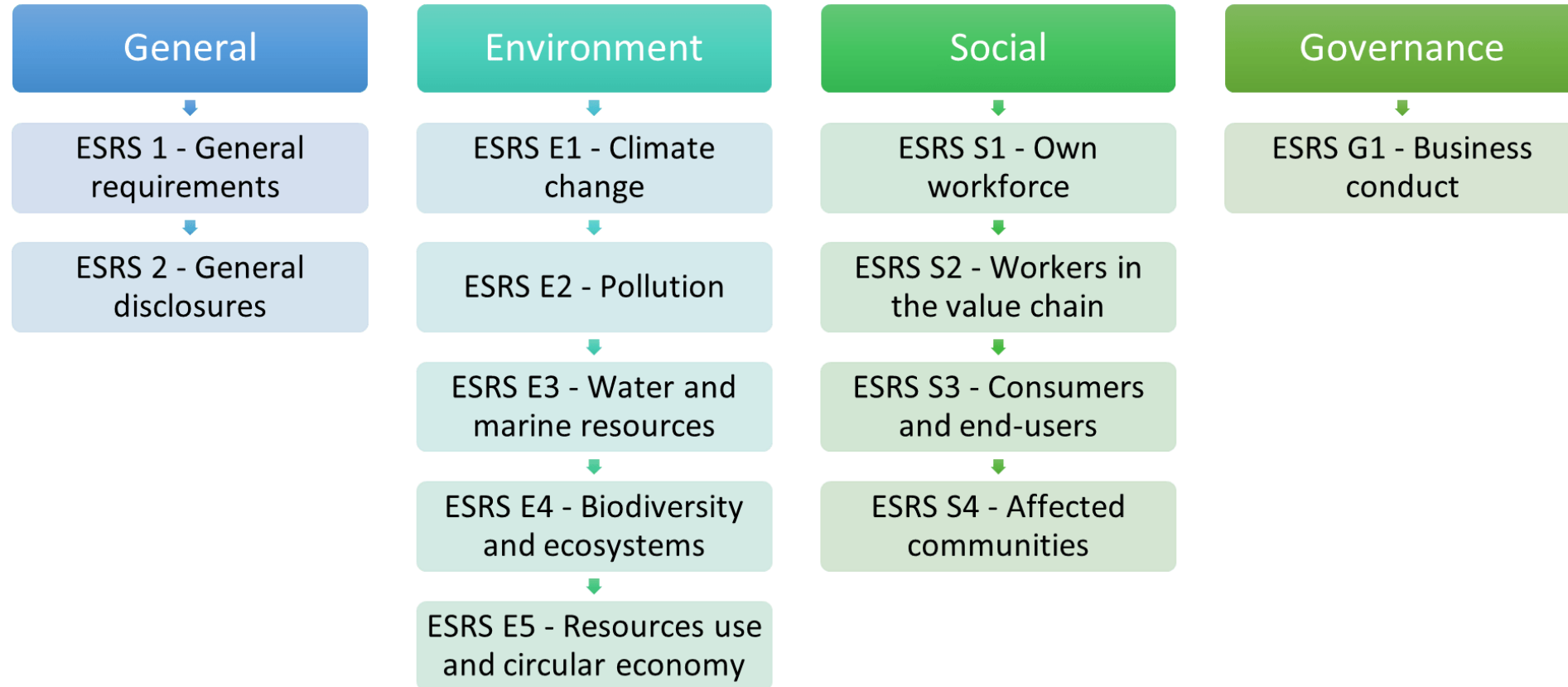
Υπάρχουν τρεις κατηγορίες ESRS:

α) οριζόντια πρότυπα

β) θεματικά πρότυπα (περιβαλλοντικά, κοινωνικά και σχετικά με τη διακυβέρνηση πρότυπα), και

γ) ειδικά τομεακά πρότυπα.

Τα οριζόντια πρότυπα και τα θεματικά πρότυπα είναι ανεξάρτητα από τομείς, γεγονός που σημαίνει ότι εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από τους τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται η επιχείρηση.

- Το ESRS 1 καλύπτει **γενικές απαιτήσεις** και αρχές που πρέπει να εφαρμόζουν οι εταιρείες σε όλες τις πτυχές της υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας.
- Χρησιμεύει ως βάση για όλα τα πρότυπα ESRS, θεσπίζοντας τις βασικές αρχές που πρέπει να ακολουθούν οι εταιρείες κατά την προετοιμασία των εκθέσεων βιωσιμότητας (δέουσα επιμέλεια, χρονικός ορίζοντας, διπλή ουσιαστικότητα κλπ), οι οποίες θα πρέπει να αναφέρονται και τεκμηριώνονται κατά τη σύνταξη της έκθεσης βιωσιμότητας.
- Παρέχει διαρθρωτική καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες πρέπει να προσεγγίσουν τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων, **διασφαλίζοντας ότι όλες οι γνωστοποιήσεις είναι συγκρίσιμες, επαληθεύσιμες, σχετικές και σημαντικές για τα ενδιαφερόμενα μέρη.**
- **Απαιτεί ποιότητα και αξιοπιστία δεδομένων:** Οι εκθέσεις πρέπει να είναι ακριβείς, επαληθεύσιμες και ισορροπημένες, ακολουθώντας ποιοτικά χαρακτηριστικά παρόμοια με τις οικονομικές καταστάσεις.
- Οι εταιρείες πρέπει να παρέχουν τόσο ιστορικά δεδομένα όσο και μακροπρόθεσμους στόχους βιωσιμότητας, διασφαλίζοντας διαφάνεια σχετικά με μελλοντικούς κινδύνους και ευκαιρίες. **(χρονικός ορίζοντας για γνωστοποιήσεις)**

Το ESRS 2 θεσπίζει απαιτήσεις γνωστοποίησης σχετικά με τις πληροφορίες που παρέχει η επιχείρηση σε γενικό επίπεδο για όλα τα σημαντικά θέματα βιωσιμότητας σχετικά με τους κάτωθι βασικούς δείκτες και τομείς:

Διακυβέρνηση (Governance) Ο ρόλος των διοικητικών οργάνων στη διαχείριση των θεμάτων βιωσιμότητας, η πληροφόρησή τους σχετικά με αυτά τα θέματα, η ενσωμάτωση κινήτρων βιωσιμότητας για τα στελέχη, οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας σε θέματα βιωσιμότητας κλπ.

Στρατηγική (Strategy) Η θέση της εταιρίας στην αγορά, το επιχειρηματικό της μοντέλο, η στρατηγική της και η ευρύτερη αλυσίδα αξίας της, ο τρόπος που λαμβάνει υπόψη τα ενδιαφερόμενα μέρη της στη στρατηγική και το επιχειρηματικό της μοντέλο, κλπ.

Διαχείριση επιδράσεων, κινδύνων και ευκαιριών (Impact, risk and opportunity management) Η διαδικασία Μελέτης Ουσιαστικότητας, οι δείκτες που δημοσιεύονται και τυχόν ελλείψεις, οι πολιτικές και τα μέτρα που ρυθμίζουν/αντιμετωπίζουν τα ουσιαστικά θέματα.

Δεδομένα και στόχοι (Metrics and targets) : οι επιδόσεις της επιχείρησης, μεταξύ άλλων στόχοι που έχει θέσει και πρόοδος που έχει σημειωθεί ως προς την επίτευξή τους

(!) Για τα θέματα που δεν καλύπτονται από κάποιο πρότυπο, η εταιρία είναι υποχρεωμένη να δημοσιεύσει δικούς της δείκτες/στοιχεία προκειμένου να γίνει κατανοητή η επίδρασή της

Πρότυπα

ESRS E1: Κλιματική Αλλαγή

ESRS E2: Ρύπανση

ESRS E3: Υδάτινοι και θαλάσσιοι πόροι

ESRS E4: Βιοποικιλότητα και οικοσυστήματα

ESRS E5: Κατανάλωση πόρων και κυκλική οικονομία

Δείκτες (ενδεικτικά)

- Σχέδιο μετάβασης για μετριασμό της κλιματικής αλλαγής
- Εκπομπές GHG Scope 1,2,3 Εκπομπές προς τον αέρα, το νερό, που επηρεάζουν το όζον, microplastics, κλπ.
- Πιθανή χρημα/κή επίδραση της ρύπανσης
- Κατανάλωση νερού και στόχοι κατανάλωσης
- Σχέδιο μετάβασης για την βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα
- Μέγεθος αποβλήτων (συνολικό βάρος υλικών, προϊόντων, κλπ.)

Πρότυπα

ESRS S1: Εργαζόμενοι εταιρίας

ESRS S2: Εργαζόμενοι αλυσίδας αξίας

ESRS S3: Κοινότητες που επηρεάζονται

ESRS S4: Καταναλωτές και τελικοί χρήστες

Δείκτες (ενδεικτικά)

- Δείκτες διαφορετικότητας εργαζομένων
- Επάρκεια αμοιβών εργαζομένων
- Υγεία & Ασφάλεια εργαζομένων
- Διαδικασίες συνομιλίας με εργαζομένους της αλυσίδας αξίας και εκπροσώπους τους
- Δράσεις για την αντιμετώπιση αρνητικών επιπτώσεων στις κοινότητες
- Πολιτικές για τους καταναλωτές και τους τελικούς χρήστες

Πρότυπο
ESRS G1:
Επιχειρηματικότητα
(Business conduct)

Το ESRS G1 αξιολογεί τη δράση μιας εταιρείας σε θέματα που σχετίζονται με την Επιχειρηματική ηθική και Δεοντολογία.

Εταιρική Διακυβέρνηση, αξιολογούνται οι εξής δείκτες:

- Επιχειρηματική Κουλτούρα
- Διοικητικό Συμβούλιο
- Ακίνητα
- Στρατηγική και Πολιτικές
- Σύστημα Αμοιβών /Λογιστική Διαχείριση /Πρακτικές εξόφλησης υποχρεώσεων
- Εταιρικές Αξίες
- Διαφθορά /Μη θεμιτές ανταγωνιστικές πρακτικές
- Διαφάνεια & Δημοσιοποίηση μη οικονομικών πληροφοριών

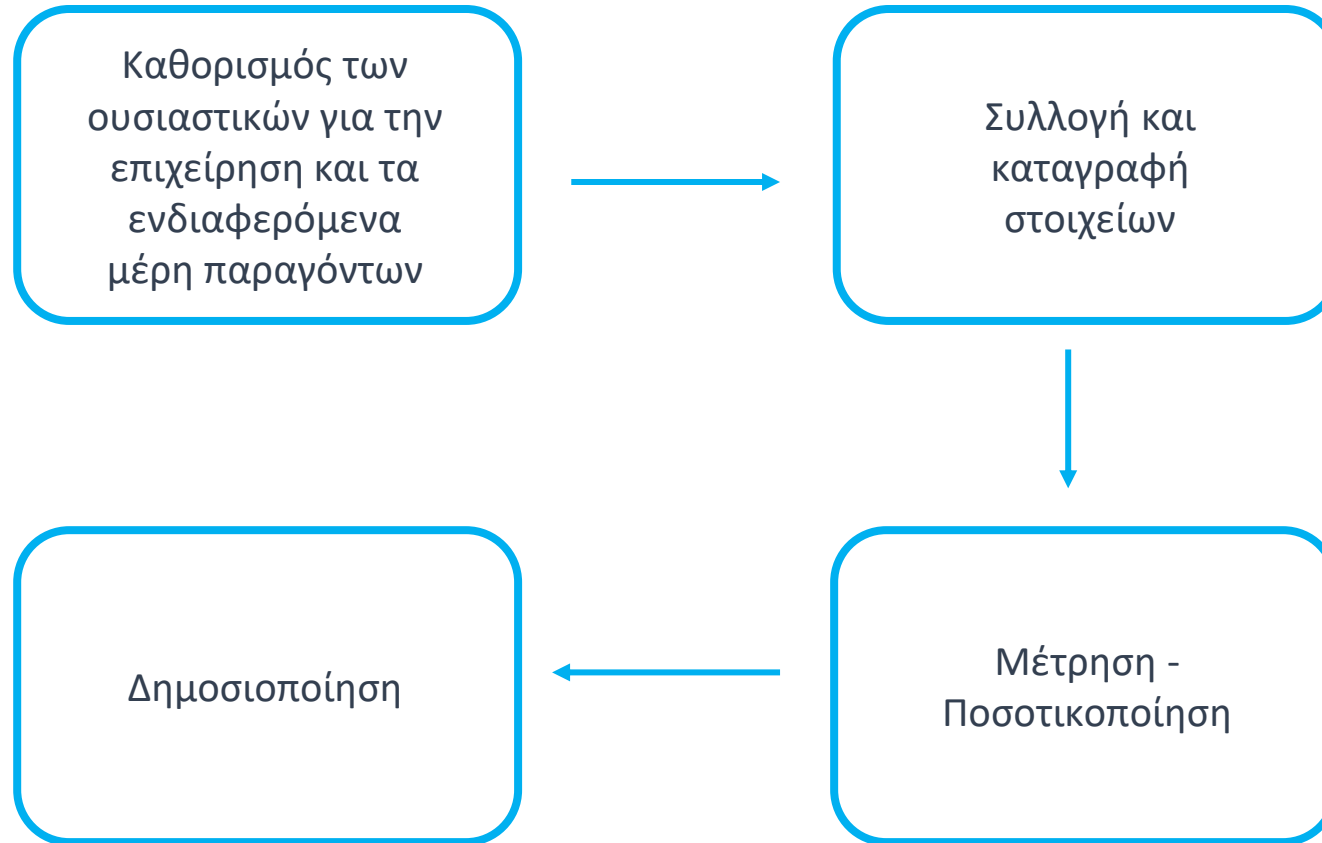
Οι εταιρίες καλούνται να περιγράψουν τη διαχείριση σχέσεων, όπου μπορεί να συμπεριλαμβάνονται δείκτες όπως μεταξύ άλλων:

1. Η σύνδεση μεταξύ δραστηριοτήτων για την αποφυγή των επιπτώσεων διαταραχών στην εφοδιαστική αλυσίδα

2. Η εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού της επιχείρησης στον τομέα των προμηθειών/αλυσίδων εφοδιασμού σχετικά με τη δέσμευση και τον διάλογο με τους προμηθευτές

3. Ο έλεγχος και η αξιολόγηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων των προμηθευτών

Υιοθέτηση Κριτηρίων ESG

Η δομή της έκθεσης βιωσιμότητας βάσει των νέων προτύπων

Οι εκθέσεις βιωσιμότητας αναμένεται να χωρίζονται σε 4 διακριτά μέρη:

1. Γενικές πληροφορίες

- ESRS 2
- Συγκεκριμένοι δείκτες από τα θεματικά πρότυπα
- Επιπλέον δείκτες από πρότυπα ανά δραστηριότητα

2. Περιβαλλοντικές πληροφορίες

- Ταξινόμια ΕΕ
(διακριτά από τις υπόλοιπες πληροφορίες)
- ESRS E1
- ESRS E2
- ESRS E3
- ESRS E4
- ESRS E5

3. Κοινωνικές πληροφορίες

- ESRS S1
- ESRS S2
- ESRS S3
- ESRS S4

4. Πληροφορίες διακυβέρνησης

- ESRS G1

- Στις 17 Δεκεμβρίου 2024 η EFRAG παρουσίασε το **Εθελοντικό Πρότυπο Αναφοράς Βιωσιμότητας για Μη Εισηγμένες Μικρό Μεσαίες Εταιρείες (VSME)**
- Σε αντίθεση με το νομικά δεσμευτικό ESRS, το VSME είναι εθελοντικό, παρέχοντας ευελιξία στις ΜΜΕ, ενώ παράλληλα προωθεί την υιοθέτηση ισχυρών πρακτικών βιωσιμότητας.
- Το πρότυπο VSME προσφέρει:
 1. Σύνδεση με Ολόκληρη την Αλυσίδα Αξίας: Με την ευθυγράμμιση με τις αρχές του ESRS, το πρότυπο VSME βοηθά τις ΜΜΕ να παρέχουν δεδομένα βιωσιμότητας που απαιτούνται από μεγάλες επιχειρήσεις και επενδυτές.
 2. Βελτίωση Επιχειρησιακής Αποδοτικότητας: Επιτρέπει στις ΜΜΕ να διαχειρίζονται καλύτερα περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις, αυξάνοντας την ανθεκτικότητά τους.
 3. Υποστήριξη Βιώσιμης Ανάπτυξης: Ενθαρρύνει τις ΜΜΕ να συμβάλλουν στους ευρύτερους κοινωνικούς στόχους, συμπεριλαμβανομένων των στόχων της ΕΕ για βιωσιμότητα και κλιματική αλλαγή.

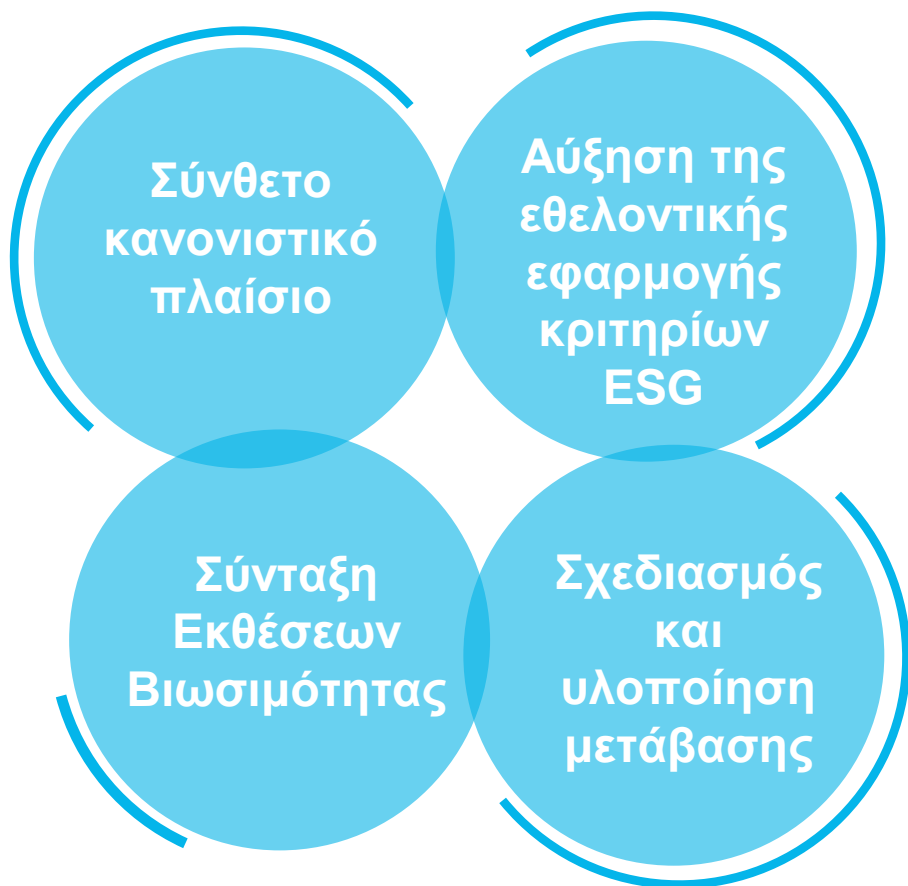
Το VSME περιλαμβάνει δύο ενότητες:

- **Βασική Ενότητα:** Καλύπτει βασικές γνωστοποιήσεις, όπως κατανάλωση ενέργειας, υγεία και ασφάλεια εργαζομένων, και εταιρική διακυβέρνηση.
- **Συμπληρωματική Ενότητα:** Προσθέτει λεπτομερείς δείκτες για MME που συνεργάζονται με απαιτητικούς ενδιαφερόμενους, όπως τράπεζες ή μεγάλες επιχειρήσεις.
- **Αξιολόγηση Ουσιαστικότητας:** Ενώ το ESRS εφαρμόζει ένα αυστηρό πλαίσιο αξιολόγησης, το VSME επιτρέπει στις MME να παραλείπουν γνωστοποιήσεις που δεν θεωρούνται εφαρμόσιμες στις συνθήκες τους.

ESG OFFICER

ESG OFFICER

Απαραίτητος ο ρόλος του ESG Officer

Βασικές έννοιες για την ενσωμάτωση των ESG

Βιώσιμο
επιχειρηματικό
μοντέλο

Στρατηγική
Μετάβασης

Διακυβέρνηση

Stakeholder
Engagement

Βασικές έννοιες για την ενσωμάτωση των ESG

**Βιώσιμο
επιχειρηματικό
μοντέλο**

Το βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο προσφέρει, δημιουργεί και διατηρεί αξία για όλους του συμ-μετόχους, χωρίς να εξαντλεί το οικονομικό, φυσικό και κοινωνικό κεφάλαιο, από το οποίο εξαρτάται για να παράγει αξία

Βασικές έννοιες για την ενσωμάτωση των ESG

Στρατηγική
Μετάβασης

Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης:
εργαλείο διασφάλισης ότι η μετάβαση σε μια
κλιματική ουδέτερη οικονομία θα
πραγματοποιηθεί με δίκαιο τρόπο, χωρίς να
μείνει κανείς πίσω (μεγαλύτερη ένταξη
ανθρώπων, επενδύσεις στην εκπαίδευση)

Απαιτείται **Εταιρικό Σχέδιο Μετάβασης** [σύνολο
βιώσιμων πρακτικών προς την κατεύθυνση της
αιιοφορίας]

Βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι η εταιρεία αναγνωρίζει
την επίδρασή της, τις ευκαιρίες και τα ρίσκα στο
περιβάλλον (E), στην κοινωνία (S) και διέπεται από
διαφανείς μεθόδους διακυβέρνησης (G).

Agenda 2030 των Ηνωμένων Εθνών για την Βιώσιμη Ανάπτυξη – 17 στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)

Εταιρικό Σχέδιο Μετάβασης

Παραδείγματα

1. Σχεδιασμός της μετάβασης σε ένα καθαρότερο μέλλον, λαμβάνοντας υπόψη τους 17 Στόχους ΣΒΑ
2. Βιώσιμες αλυσίδες εφοδιασμού (εφοδιαστική αλυσίδα)
3. Ενσωμάτωση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης στην επιχειρηματική στρατηγική μπορεί να οδηγήσει στην καινοτομία και την δυναμική ανάπτυξη των εταιρειών
4. Εταιρική Φιλανθρωπία

Παράγοντες μετάβασης

1. Στρατηγική και Πολιτικές
2. Κανονιστικό Πλαίσιο
3. Οικονομικοί Παράγοντες (Διαθεσιμότητα πόρων)
4. Δημόσια Συναίνεση
5. Τεχνολογία
6. Υποδομές
7. Ανθρώπινο Δυναμικό

Βασικές έννοιες για την ενσωμάτωση των ESG

**Stakeholder
Engagement**

Στρατηγική διαβούλευσης και εμπλοκής με (μη) επηρεαζόμενα μέρη

- Μέτοχοι /Επενδυτές/Δανειστές
- Εργαζόμενοι (και στην αλυσίδα αξίας)
- Πελάτες / Καταναλωτές/Προμηθευτές
- Τοπική Κοινωνία
- Δήμος/Κοινότητα

Διακυβέρνηση

Δέουσα Επιμέλεια για τη διαφάνεια στην διακυβέρνηση – μείωση τυχόν αρνητικών επιπτώσεων

Ο ρόλος του ESG Officer

- **Κατανόηση** θεσμικού πλαισίου και **παρακολούθηση** της διαρκούς εξέλιξής του
- **Ενημέρωση (με πειθώ) της Διοίκησης** των επιχειρήσεων σχετικά με το νέο πλαίσιο, προκειμένου να αναληφθούν οι κατάλληλες πρωτοβουλίες για την ικανοποίηση των σχετικών με τα κριτήρια ESG απαιτήσεων
- Συμβολή στην κατάρτιση της **επιχειρηματικής στρατηγικής μετάβασης** (παροχή πληροφοριών, καθοδήγηση της Διοίκησης, πλάνο διαβούλευσης, πρόταση νέας δραστηριότητας κ.α.)
- **Συλλογή και επαλήθευση** απαραίτητων δεδομένων – **Συντονισμός** διαφορετικών τμημάτων/προσώπων μιας επιχείρησης (νομικό τμήμα, HR, τμήμα προμηθειών, τμήμα πωλήσεων, τμήμα επικοινωνίας κ.ά)
- Μελέτη και προσαρμογή **βέλτιστων πρακτικών** (best practices) στην στρατηγική και φιλοσοφία της επιχείρησης
- Συμμετοχή στον **εντοπισμό, την αξιολόγηση και τον μετριασμό** των κινδύνων της επιχείρησης
- **Παρακολούθηση και αξιολόγηση** των υιοθετούμενων Στρατηγικών
- Εκτίμηση της **απόδοσης** της επιχείρησης μετά την υιοθέτηση των κριτηρίων ESG

Καθήκοντα του ESG Officer

- Μελέτη κανονιστικού πλαισίου και δραστηριότητας της επιχείρησης
- Στρατηγική συμμετοχή στην ενημέρωση της Διοίκησης (οφέλη, επιπτώσεις, χρηματοδότηση κ.α.)
- Σχεδιασμός και τεκμηρίωση της στρατηγικής της επιχείρησης σε συμμόρφωση με τα κριτήρια ESG
- Ανάπτυξη και διαχείριση σχεδίων για την μείωση και αντιμετώπιση των κινδύνων
- Συμμετοχή σε συναντήσεις με τη Διοίκηση και πρόταση χάραξη στρατηγικής
- Συντονισμός (project manager) διαφόρων ομάδων και συμβούλων της εταιρείας για την παροχή πληροφοριών ως προς το E, S, G
- Επικοινωνία με ενδιαφερόμενα μέρη/ οργάνωση stakeholder engagement
- Παρακολούθηση δράσεων της επιχείρησης
- Σύνταξη και υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας
- **Διασφάλιση συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις των κριτηρίων ESG**

Γενικά για τα ESG Κριτήρια

- Μέσω των κριτηρίων ESG αποτυπώνεται η ικανότητα των επιχειρήσεων να διαμορφώνουν **αποτελεσματικές στρατηγικές με μακροπρόθεσμο ορίζοντα.**
- Τα κριτήρια ESG αποτελούν **τρόπο αξιολόγησης από τους επενδυτές των επιχειρήσεων**, στις οποίες θέλουν να επενδύσουν.
- Βοηθούν τους επενδυτές να αποφεύγουν εταιρίες που ενδέχεται να δημιουργούν μεγαλύτερο οικονομικό κίνδυνο λόγω των περιβαλλοντικών ή άλλων πρακτικών τους
- Μπορούν να αποτελέσουν **μοχλό ανάπτυξης των επιχειρήσεων**. Οι επενδυτές και χρηματοδοτικοί φορείς αναμένεται να ελέγχουν τους συγκεκριμένους δείκτες, προσπαθώντας να αξιολογήσουν τη μακροπρόθεσμη στρατηγική κάθε εταιρίας.
- Οι επιχειρήσεις που θα αξιοποιήσουν αυτό το εργαλείο θα αποκτήσουν **ανταγωνιστικό πλεονέκτημα** έναντι των υπολοίπων.

Συμπερασματικά - Σκοπός των κριτηρίων ESG

- ▶ Προσανατολισμός των κεφαλαίων σε αειφόρες επενδύσεις
- ▶ Διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή και κοινωνικά ζητήματα
- ▶ Ενίσχυση της διαφάνειας και του μακρόπνοου χαρακτήρα των οικονομικών δραστηριοτήτων
- ▶ Τα κριτήρια ESG υιοθετούν την ολιστική άποψη περί βιωσιμότητας

Σας ευχαριστούμε!

Ομάδα Έργου

Κωνσταντίνος Καρατσώλης, Δικηγόρος, Υπ. Διδάκτωρ

Ελευθερία Βολάκη, Δικηγόρος ΜΔΕ Δίκαιο Περιβάλλοντος, ESG Officer

Ιωάννα Βασιλοπούλου, Δικηγόρος, ΜΔΕ Δίκαιο Περιβάλλοντος

Ιούλιος 2024